

STAROSTWO POWIATOWE W JĘDRZEJOWIE
WYDZIAŁ OCHRONY ŚRODOWISKA, ROLNICTWA I LEŚNICTWA

INFORMACJA O STANIE ROLNICTWA
W POWIECIE JĘDRZEJOWSKIM
– 2022 ROK

październik 2022r.

SPIS TREŚCI:

I. Ogólna charakterystyka powiatu jędrzejowskiego	3
II. Rolnicza charakterystyka powiatu	3
1. Jakość gleb	3
2. Użytkowanie gruntów	5
3. Struktura zasiewów i plony upraw	6
III. Pogłowie i obsada zwierząt gospodarskich	9
IV. Struktura obszarowa gospodarstw	12
V. Polskie rolnictwo a UE	14
1. Dopłaty dla rolników	15
2. Zwrot podatku akcyzowego	17
3. Program azotanowy	18
4. Dofinansowania do wapnowania gleb	18
VI. Leśnictwo	19
VII. Podsumowanie	25
Literatura	26
Spis tabel	26
Spis wykresów	26

I. Ogólna charakterystyka powiatu jędrzejowskiego

[Źródło: „Program Rozwoju Powiatu Jędrzejowskiego na lata 2016-2020”]

Powiat jędrzejowski położony jest w południowo-zachodniej części województwa świętokrzyskiego. Na południu rozciąga się pas wyżyn, a na północy pasmo Gór Świętokrzyskich, z których w najbliższym sąsiedztwie znajdują się: na południowym-zachodzie Wyżyna Krakowsko-Częstochowska, natomiast na południowym-wschodzie Wyżyna Kielecko-Sandomierska.

Krajobraz powiatu jest bardzo zróżnicowany. W południowej części dominują wzgórza Garbu Wodzisławskiego, z dużym udziałem obszarów leśnych, natomiast północną część powiatu zajmuje Płaskowyż Jędrzejowski, charakteryzujący się wydłużonymi, łagodnie zaokrąglonymi wzgórzami.

Powiat jędrzejowski zajmuje powierzchnię 125 696 ha i tym samym zajmuje drugie miejsce wśród powiatów województwa świętokrzyskiego pod względem wielkości powierzchni (10,75% całkowitej powierzchni). W skali kraju zajmuje 0,4% powierzchni.

Na powiat jędrzejowski składa się 9 gmin:

- Gmina Imielno
- Gmina Jędrzejów
- Gmina Małogoszcz
- Gmina Nagłowice
- Gmina Oksa
- Gmina Sędziszów
- Gmina Słupia Jędrzejowska
- Gmina Sobków
- Gmina Wodzisław

II. Rolnicza charakterystyka powiatu

Powiat jędrzejowski jest to region o charakterze typowo rolniczym, 75,1% powierzchni zajmują grunty rolne, natomiast grunty orne stanowią 60,0% całej powierzchni. Uprawa roli jest podstawową gałęzią gospodarki dla wielu gmin. W rolnictwie obok produkcji roślinnej dużą rolę odgrywa produkcja zwierzęca, głównie trzody chlewnej, bydła i drobiu.

1. Jakość gleb

Na terenie powiatu jędrzejowskiego przeważają gleby rodzaju rędziny i bielice. Rędziny o kompleksach od pszennego dobrego kl IIIa do IVb oraz żytniego dobrego kl IVa do IVb - występują w południowej i środkowej części powiatu. W części północnej występują natomiast bielice o kompleksach żytnich dobrych kl IVa do IVb oraz żytnich najsłabszych kl V do VI.

Charakterystykę gleb w poszczególnych gminach powiatu przedstawia tabela 1.

Tab. 1 Zestawienie jakości gleb powiatu – wg klas bonitacyjnych [Źródło: ŚODR Modliszewice PZD Jędrzejów]

UR – użytki rolne
GO – grunty orne
UZ – użytki zielone

Lp	Gmina	UR	Klasy gleb w [ha]										Wskaźnik bonitacyjny
			I	II	III	III a	III b	IV	IV a	IV b	V	VI	
1.	Imielno	GO	9	43		584	1257		1757	914	1462	592	0,78
		UZ		5	113			493		0	587	188	0,78
2.	Jędrzejów	GO		41		1537	2512		3570	3471	1490	889	0,97
		UZ			409			692		0	188	77	0,72
3.	Małogoszcz	GO		2		7	661		1013	905	1643	1901	0,57
		UZ		15	222			716		0	852	354	0,53
4.	Nagłowice	GO		36		991	1059		1630	1537	979	982	0,71
		UZ			5			398		0	242	123	0,48
5.	Oksa	GO		32		452	286		1135	760	917	1070	0,60
		UZ								0	296	1144	0,21
6.	Sędziszów	GO		69		1070	1272		1907	2257	1605	1758	0,80
		UZ		16	89			410		0	349	98	0,58
7.	Słupia J.	GO		46		732	991		1960	1726	1242	553	0,86
		UZ			55			206		0	458	512	0,36
8.	Sobków	GO		10		75	340		1018	2344	2345	1913	0,46
		UZ			418			675		0	684	274	0,69
9.	Wodzisław	GO	8	234	0	3196	2757		3327	1857	1205	523	1,01
		UZ		23	92			495		0	272	123	0,80
Ogółem powiat			17	572	1403	8644	11135	4085	17317	15771	16816	13074	

2. Użytkowanie gruntów

Tab. 2 Zbiorecze zestawienie danych dotyczących gruntów (stan na dzień 01.01.2022r.)

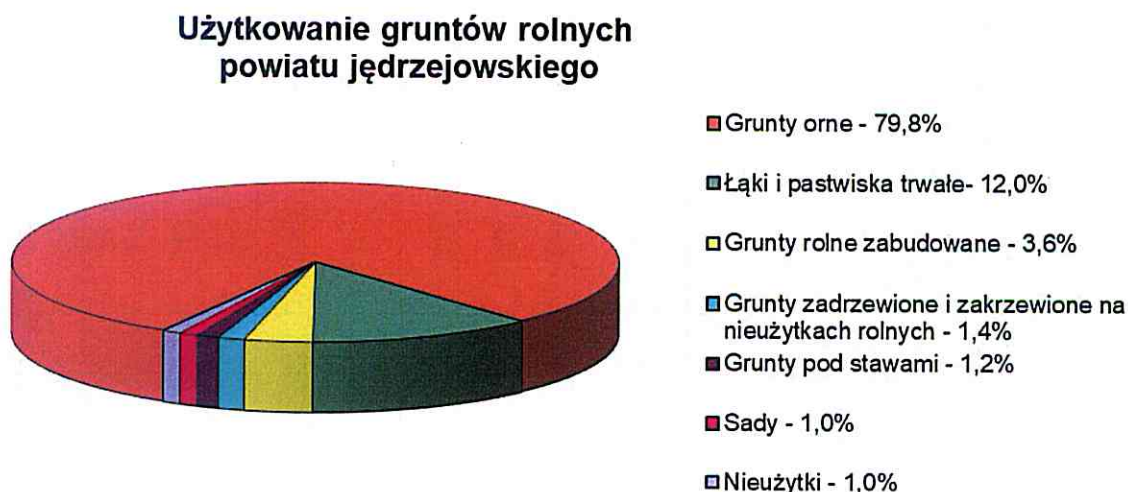
[Źródło: Wydział Geodezji, Kartografii, Katastru Starostwa Powiatowego w Jędrzejowie]

Lp.	Gmina	Pow. ogólna gruntów [ha]	Grunty rolne [ha]							Grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych	Nieużytki
			RAZEM	Grunty orne	Łąki i pastwiska trwale	Sady	Grunty pod stawami i rowami	Grunty rolne zabudowane			
1.	Imielno	10101	8548	6433	1250	56	52	253	224	280	
2.	Jędrzejów (m) (g)	1137 21525	609 15088	497 12735	30 1227	14 220	1 135	61 606	2 79	4 86	
		22662	15697	13232	1257	234	136	667	81	90	
3.	Małogoszcz (m) (g)	968 13637	700 8945	620 6202	16 1913	13 25	0 120	50 347	0 262	1 76	
		14605	9645	6822	1929	38	120	397	262	77	
4.	Nagłowice	11729	8537	6973	740	85	162	311	212	54	
5.	Oksa	9072	6896	4765	1352	27	246	247	155	104	
6.	Sędziszów (m) (g)	792 13773	521 10791	373 9173	60 846	18 109	3 76	56 407	5 136	6 44	
		14565	11 312	9 546	906	127	79	463	141	50	
7.	Słupia J.	10842	8996	7363	994	101	85	335	34	84	
8.	Sobków	14431	10165	7460	1901	105	113	314	140	132	
9.	Wodzisław (m) (g)	794 16895	607 14045	530 12264	22 953	21 165	2 95	25 436	5 81	2 51	
		17689	14652	1794	975	186	97	461	86	53	
Ogółem powiat		125696	94448	75388	11304	959	1090	3448	1335	924	

Powiat jędrzejowski to region typowo rolniczy. Grunty rolne stanowi 94448 ha. Grunty orne zajmują 79,8% powierzchni gruntów rolnych. Pozostałą część powierzchni gruntów rolnych stanowią: łąki i pastwiska trwałe – 12,0%, grunty rolne zabudowane – 3,6%, grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych – 1,4%, grunty pod stawami i rowami – 1,2%, sady – 1,0% oraz nieużytki – 1,0%.

Powyższe dane przedstawiono na wykresie 1.

Wykres 1

3. Struktura zasiewów i plony upraw

W strukturze zasiewów w powiecie jędrzejowskim ok 70% stanowią zboża. W ostatnich latach wzrasta zainteresowanie uprawą roślin przemysłowych oraz bobowatych drobno i grubonasiennych.

Część gospodarstw, które zrezygnowało z prowadzenia produkcji zwierzęcej poszukuje alternatywy w postaci upraw ziół czy warzyw, głównie korzeniowych.

Wielkość plonów w kraju

[Źródło: Główny Urząd Statystyczny]

Wyniki wstępnego szacunku produkcji głównych upraw rolnych i ogrodnich w 2022r. przedstawiają się następująco:

- zbiory zbóż podstawowych z mieszkankami zbożowymi wstępnie szacuje się na około 26,6 mln ton, tj. o około 1% mniej od zbiorów ubiegłorocznych,
- zbiory rzepaku i rzepiku ocenia się na około 3,6 mln ton, tj. o około 12% więcej od zbiorów ubiegłorocznych,
- produkcję warzyw gruntowych ocenia się na około 4,0 mln ton, tj. na poziomie o 3% wyższym w porównaniu do roku ubiegłego,
- szacuje się, że zbiory owoców z drzew będą o 5,8% wyższe od ubiegłorocznych i wyniosą ponad 4,7 mln ton,
- produkcję owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych szacuje się na niemal 620 tys. ton, czyli o 9,3% więcej od zbiorów w 2021r.

Korzystny wpływ na kształtowanie się produkcji roślinnej w bieżącym roku miały przede wszystkim:

- przeprowadzenie siewów zbóż i rzepaku w optymalnych terminach agrotechnicznych i sprzyjających warunkach pogodowych,
- dobre wyrośnięcie i rozkrzewienie roślin ozimych jesienią 2021r.,
- dobre przezimowanie upraw.

Niekorzystnie natomiast wpłynęły:

- chłodne dni w kwietniu i pierwszej połowie maja ze spadkami temperatury powietrza przy gruncie, hamujące wzrost i rozwój roślin,
- wiosenny niedobór opadów deszczu, powodujący nadmierne przesuszenie gleby,
- lokalnie występujące w czerwcu i lipcu ekstremalne zjawiska klimatyczne, tj. burze, gradobicia i nawałnice połączone z silnym wiatrem.

Wielkość plonów w powiecie jędrzejowskim

Wielkość plonów uzależniona jest od wielu czynników m.in. warunków pogodowych, rodzaju gleb, jakości i rodzaju stosowanego materiału siewnego, sposobu nawożenia oraz ochrony chemicznej roślin, stopnia zmechanizowania gospodarstwa i jego powierzchni.

Z informacji uzyskanych od rolników z terenu powiatu jędrzejowskiego wynika, że tegoroczne plony są nieco niższe niż w roku poprzednim. Jedynie plony jęczmienia ozimego i pszenżyta ozimego są wyższe niż w roku 2021. Średni plon w gospodarstwach powiatu w latach 2021 i 2022 zestawiono w tabeli 3.

Tab. 3 Średni plon w gospodarstwach rolnych powiatu jędrzejowskiego w latach 2021 i 2022.

[Źródło: Informacje uzyskane od rolników z terenu powiatu jędrzejowskiego]

Lp.	Gatunek rośliny	Średni plon ogółem [t/ha]	
		rok 2021	rok 2022
1.	pszenica jara	5,2	4,4
2.	pszenica ozima	6,3	6,1
3.	jęczmień jary	4,9	4,9
4.	jęczmień ozimy	5,9	6,2
5.	żyto ozime	4,5	4,0
6.	pszenżyto ozime	4,8	6,0
7.	owies	3,2	3,1
8.	rzepak	3,7	3,5

Dość dobre plony w 2022 roku w powiecie jędrzejowskim uzyskano w uprawie zbóż ozimych: pszenica ozima ok 6,1 t/ha, jęczmień ozimy ok 6,2 t/ha, pszenżyto ozime 6,0 t/ha. O wielkości plonów zbóż ozimych zadecydowały m.in. warunki pogodowe w okresie zasiewów. Temperatura powietrza w listopadzie podtrzymywała vegetację, a notowane w ciągu miesiąca opady deszczu znacznie poprawiły stan uwilgotnienia gleby i miały korzystny wpływ na wschody ozimin i ich wzrost. Przebieg pogody w miesiącach zimowych nie stwarzał na ogół większego zagrożenia dla zimujących roślin.

Nieco niższy plony uzyskano w uprawie zbóż jarych: pszenica jara ok 4,2 t/ha, jęczmień jary ok 4,9 t/ha. Warunki agrometeorologiczne w kwietniu były niekorzystne dla rolnictwa. Występujące w ciągu miesiąca chłodne dni ze spadkiem temperatury powietrza przy gruncie oraz niedobór opadów, spowalniały tempo wzrostu roślin. Wzrost temperatury powietrza w maju korzystnie wpłynął na rozwój roślin, jednak obserwowany deficyt opadów deszczu doprowadził do przesuszeń gleby. Przesuszenie gleby miało wpływ na stan wielu upraw, szczególnie zbóż jarych.

Średni plon w gospodarstwach rolnych z uwzględnieniem powierzchni gospodarstwa przedstawia tabela 4.

Tab. 4 Średni plon w gospodarstwach rolnych z uwzględnieniem powierzchni gospodarstwa
[Źródło: Informacje uzyskane od rolników z terenu powiatu jędrzejowskiego]

Lp.	Gatunek rośliny	Średni plon [t/ha] w gospodarstwach rolnych o powierzchni			Średni plon ogółem [t/ha]
		0,1-10 ha	10-50 ha	pow. 50 ha	
1.	pszenica jara	4,0	4,5	4,8	4,4
2.	pszenica ozima	5,8	6,0	6,6	6,1
3.	jęczmień jary	4,1	5,0	5,6	4,9
4.	jęczmień ozimy	5,0	6,3	7,2	6,2
5.	żyto ozime	3,0	4,0	5,0	4,0
6.	pszenżyto ozime	5,1	6,4	6,5	6,0
7.	owies	2,8	3,1	3,3	3,1
8.	rzepak	3,3	3,6	3,8	3,5

W gospodarstwach małych o powierzchni do 10 ha, plony są niższe, niż w gospodarstwach średnich (do 50 ha) i dużych gospodarstwach o powierzchni powyżej 50 ha. Taką tendencję obserwuje się od kilku lat. Wynika to z poprawy technologii produkcji, agrotechniki oraz stosowanych odmian roślin. Jakość płodów rolnych znacząco wzrasta zwłaszcza w większych gospodarstwach. Gospodarstwa niskotowarowe uzyskują małą wydajność i jakość produkcji, a ich znaczenie na rynku maleje.

Ceny skupu zbóż w powiecie jędrzejowskim przedstawia tabela 5

Tab. 5 Ceny skupu zbóż (brutto) w powiecie jędrzejowskim

[Źródło: Świętokrzyska Izba Rolnicza]

Lp.	Rodzaj zboża	Cena [zł/t]	
		IV kwartał 2021r.	wrzesień 2022r.
1.	pszenica paszowa	1054,00	1402,00
2.	jęczmień paszowy	870,00	1200,00
3.	Żyto paszowe	672,00	1000,00
4.	pszenżyto	880,00	1182,00
5.	kukurydza sucha	1019,00	1200,00
6.	rzepak	2800,00	2898,00

Ceny skupu słomy w powiecie jędrzejowskim przedstawia tabela 6.

Tab. 6 Ceny skupu słomy w powiecie jędrzejowskim

[Źródło: firma Bro-Eko Łukasz Bronkowski Skup Słomy, Eko-Biomasa Sp. z o.o.]

Cena netto	
2021r.	2022r.
100 zł/t	120 zł/t

Sadownictwo w kraju

[Źródło: Główny Urząd Statystyczny]

Główny Urząd Statystyczny w bieżącym sezonie przewidywał wyższe plonowanie większości gatunków owoców z drzew i krzewów owocowych. Zbiory owoców są oceniane na niespełna 4,7 mln ton, tj. prawie o 6% więcej w porównaniu do produkcji z roku poprzedniego.

Zbiory z sadów jabłoniowych zostały wstępnie oszacowane na ok 4,2 mln t, tj. o ok 5% więcej niż wyniosła produkcja w roku ubiegłym. Produkcję gruszek w sadach szacuje się na ok 82 tys. t, tj. na poziomie o 19% wyższym od ubiegłorocznego, natomiast zbiory śliwek na prawie 132 tys. t, czyli o ok 12% więcej niż w roku ubiegłym.

Sadownictwo w powiecie

W powiecie jędrzejowskim sady występują na powierzchni 959 ha, co stanowi jedynie 1,0% powierzchni gruntów rolnych. Należy jednak zaznaczyć, że powierzchnia ta obejmuje w większej części małe sady przydomowe.

W ostatnich latach obserwuje się, iż duże sady towarowe są likwidowane. Związane jest to z tym, że opłacalność produkcji nie jest zadowalająca. Wysokie koszty produkcji, brak ludzi chętnych do pracy w sadownictwie, wpływają na to, że wielu plantatorów z terenu powiatu podejmuje decyzje o przebranzowaniu.

Średnie ceny produktów ogrodnich na targowiskach powiatu jędrzejowskiego przedstawia tabela 7.

Tab. 7 Średnie ceny produktów ogrodnich na targowiskach

[Źródło: Świętokrzyska Izba Rolnicza]

Lp.	Rodzaj owoców	Rok	
		październik 2021r.	wrzesień 2022r.
1.	gruszka	4,00-5,00 zł/kg	4,00-6,00 zł/kg
2.	śliwka	3,00-5,00 zł/kg	5,00-8,00 zł/kg
3.	jabłko	3,50-4,00 zł/kg	2,50-4,00 zł/kg

III. Pogłowie i obsada zwierząt gospodarskich

W powiecie jędrzejowskim produkcja zwierzęca jest zróżnicowana pod względem gatunków. Dominującymi gatunkami zwierząt utrzymywanych w gospodarstwach są trzoda chlewna oraz bydło mleczne. Produkcja trzody chlewnej, stanowi 73,3% całej produkcji. Produkcja bydła wynosi 26,1%, natomiast owce i kozy stanowią łącznie 0,6% całej produkcji zwierzęcej.

W ciągu ostatnich lat obserwuje się duży spadek produkcji trzody chlewnej i bydła. W 2021 roku nastąpił spadek produkcji trzody chlewnej aż o 17,5% w porównaniu do roku 2020. Natomiast w porównaniu do roku poprzedniego, produkcja trzody chlewnej zmniejszyła się o 1,4%. Produkcja bydła zmniejszyła się w 2021 roku, w porównaniu do roku 2020 o 6,1%. Natomiast w bieżącym roku nastąpił wzrost o 1,2%.

Pogłowie i obsadę zwierząt gospodarskich przedstawiono w tabeli 8.

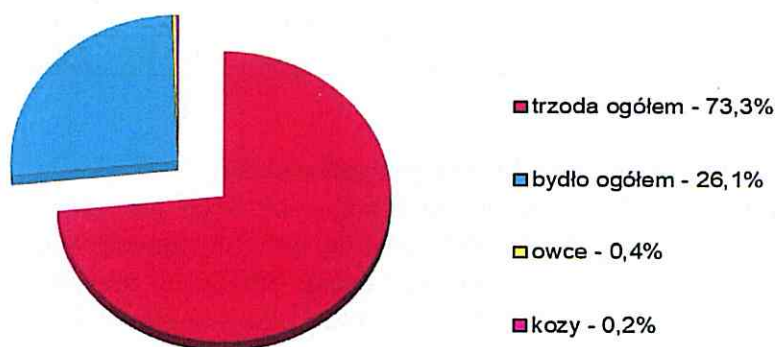
Tab. 8 Pogłowie i obsada zwierząt gospodarskich w powiecie jędrzejowskim
[Źródło: ARiMR BP w Jędrzejowie]

Lp.	Gmina	Trzoda chlewna [szt.]			Bydło [szt.]			Owce [szt.]			Inne (kozy) [szt.]		
		2020r	2021r	2022r	2020r	2021r	2022r	2020r	2021r	2022r	2020r	2021r	2022r
1.	Imielno	19658	16722	18238	2405	2166	2268	29	50	52	15	17	21
2.	Jędrzejów	38514	32273	29961	4473	4107	4343	4	1	1	41	37	44
3.	Małogoszcz	343	377	149	2890	2724	2805	20	12	7	6	4	4
4.	Nagłowice	4516	3999	3826	1803	1675	1542	0	0	0	7	12	18
5.	Oksa	652	615	324	4277	4065	3909	112	91	93	4	4	4
6.	Sędziszów	3024	2356	2435	2055	1926	1945	0	0	0	17	21	27
7.	Słupia J.	2490	2548	2539	4833	4653	4784	59	55	0	4	4	4
8.	Sobków	5344	4515	3388	1526	1418	1439	184	165	158	6	7	7
9.	Wodzisław	15515	10891	12377	3149	3008	3015	138	142	87	40	37	38
Ogółem powiat		90056	74296	73237	27411	25742	26050	546	515	398	140	143	167

Procentowy udział obsady zwierząt gospodarskich w powiecie jędrzejowskim przedstawiono na wykresie 2 (poza drobiem).

Wykres 2

Udział procentowy obsady zwierząt gospodarskich
(poza drobiem)

W naszym powiecie rozwija się również chów drobiu. W produkcji drobiu dominują brojlery kurze, kaczki, gęsi oraz indyki. Obecnie liczba producentów drobiu wynosi 107 hodowców. Produkcja drobiu z roku na rok zmniejsza się. W roku 2020 produkcja drobiu zmniejszyła się o ok 10% w porównaniu do roku 2019. Natomiast znacznie mniejszy spadek produkcji nastąpił w roku 2020-2021, bo tylko o ok 1%. Rodzaj i wielkość produkcji drobiu przedstawia tabela 9.

Tab. 9 Rodzaj i wielkość produkcji drobiu w powiecie jędrzejowskim

[Źródło: Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Jędrzejowie]

Lp.	Rodzaj drobiu	Rok	Liczba hodowców	Produkcja roczna [szt./rok]
1.	brojler kurzy	2019	79	18 184 666
		2020	87	16 427 176
		2021	76	15 425 361
		31.08.2022	77	9 955 136
2.	kaczka	2019	8	70 700
		2020	8	60 800
		2021	8	105 430
		31.08.2022	8	45 700
3.	gęś	2019	30	220 529
		2020	33	88 330
		2021	19	29 200
		31.08.2022	19	4 000
4.	indyk	2019	3	69 120
		2020	3	64 300
		2021	3	13 840
		31.08.2022	3	33 500
RAZEM		2019	120	18 545 015
		2020	131	16 640 606
		2021	106	16 522 831
		31.08.2022	107	10 038 336

Na tak duży spadek w ostatnich latach, produkcji trzody chlewnej, bydła i drobiu ma wpływ kilka czynników, m.in.:

- wprowadzenie na terenie wszystkich gmin powiatu stref objętych ograniczeniami w związku z ASF (spadek produkcji trzody chlewnej),
- wzrost kosztów produkcji, w szczególności ceny zboża,
- zmiana preferencji żywieniowych mieszkańców,
- proces starzenia się użytkowników gospodarstw rolnych. Średni wiek rolnika w województwie świętokrzyskim w ostatnich dziesięciu latach, wzrósł o 2,5 roku, i wynosi 51 lat.

Ceny skupu żywca przedstawia tabela 10.

Tab. 10 Ceny skupu żywca w powiecie jędrzejowskim

[Źródło: Świętokrzyska Izba Rolnicza]

Rodzaj żywca	Cena brutto [zł/kg]	
	październik 2021r.	wrzesień 2022r.
tucznik fermowy	5,70	8,40
brojler kurzy	3,80-3,90	6,70
jałówka	8,00-10,50	11,00-13,00
maciora	4,00-7,50	4,00-5,00

Wyznacznikiem ceny trzody chlewnej na rynku polskim są notowania ceny na rynku niemieckim. W okresie letnim cena trzody chlewnej na rynku niemieckim utrzymywała się na poziomie 1,85-2,05 euro/kg. Aktualnie cena wynosi 2,00 euro/kg (dane na dzień 28.09.2022r.).

Dużym zagrożeniem dla producentów trzody chlewnej jest choroba zakaźna Afrykański pomór świń (ASF). Pierwsze ognisko tej choroby odnotowano w Polsce w 2014 roku. W 2022 roku stwierdzono wystąpienie 14 ognisk choroby ASF u świń domowych oraz 1392 ogniska u dzików (stan na dzień 23.09.2022r.).

W związku z występowaniem ASF w Polsce na terytorium kraju zostały wyznaczone obszary objęte ograniczeniami I, II, III. Zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 sierpnia 2021r. w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń* w obszarach tych obowiązują ograniczenia w możliwości przemieszczania świń, mięsa wieprzowego i innych produktów pozyskanych od świń oraz dzików i ich mięsa.

W powiecie jędrzejowskim wszystkie gminy objęte są ograniczeniami. Dwie gminy znajdują się w obszarze objętym ograniczeniami III, tj. gmina Małogoszcz i Oksa. Pozostałe gminy znajdują się w obszarze objętym ograniczeniami I.

W związku z koniecznością intensyfikacji środków w celu zwalczania ASF, Powiatowy Lekarz Weterynarii w Jędrzejowie, skierował do hodowców świń „Wytyczne dotyczące praktycznego wdrażania zasad spełniania wymagań bioasekuracji w gospodarstwach utrzymujących świnię zgodnie z wymaganiami załącznika II RWK 2021/605 z dnia 7 kwietnia 2021r. ustanawiającego szczególne środki zwalczania afrykańskiego pomoru świń”

Średnia cena mleka w mleczarniach obsługujących powiat jędrzejowski przedstawia tabela 11.

Tab. 11 Średnia cena mleka w mleczarniach obsługujących powiat jędrzejowski

[Źródło: Świętokrzyska Izba Rolnicza]

Rok	Średnia cena (netto) mleka [zł/l]
IV kwartał 2021	1,57
wrzesień 2022	2,20

IV. Struktura obszarowa gospodarstw

Zgodnie z Ogłoszeniem Prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z dnia 15 września 2022r. – średnia powierzchnia gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym w województwie świętokrzyskim wynosi 6,0 ha, natomiast dla porównania w kraju – 11,32 ha.

W powiecie jędrzejowskim przeważają gospodarstwa o powierzchni 2,1-5 ha, które stanowią 33,9% wszystkich gospodarstw. Gospodarstwa duże o powierzchni powyżej 30 ha stanowią jedynie 3,3%. Strukturę obszarową gospodarstw w powiecie jędrzejowskim przedstawia tabela 12.

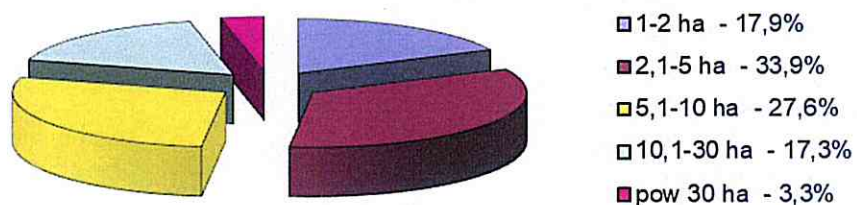
Tab. 12 Struktura obszarowa gospodarstw
[Źródło: BP ARiMR w Jędrzejowie]

Liczba gospodarstw				
1-2 ha	2,1-5 ha	5,1-10 ha	10,1-30 ha	pow. 30ha
1651	3132	2552	1600	304

Udział procentowy poszczególnych grup gospodarstw w powiecie jędrzejowskim przedstawiono na wykresie 3.

Wykres 3

Udział procentowy poszczególnych grup gospodarstw

V. Polskie rolnictwo a UE

[Źródło: Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi – www.minrol.gov.pl]

Największy pozytywny wpływ członkostwa w UE na polskie rolnictwo odnotowuje się w odniesieniu do wartości wsparcia bezpośredniego, które przekłada się na wzrost dochodu gospodarstw rolnych i ograniczenie barier finansowych warunkujących procesy restrukturyzacyjne i modernizacyjne. Duże znaczenie w tym zakresie ma wsparcie procesów modernizacji i restrukturyzacji w ramach 2 filara Wspólnej Polityki Rolnej w tym PROW 2007-2013, PROW 2014-2020 oraz obecnie PROW 2021-2027.

Od 2015 roku stosowane są następujące płatności:

- jednolita płatność obszarowa,
- płatność za zazielenienie,
- płatność dla młodych rolników,
- płatność dodatkowa,
- płatności związane z produkcją do powierzchni upraw i zwierząt.

W 2022r. wprowadzono uzupełniającą płatność podstawową, która przysługuje rolnikowi do powierzchni:

- upraw niektórych rodzajów roślin,
 - gruntów ornych, na których nie jest prowadzona uprawa roślin,
- do których została przyznana jednolita płatność obszarowa.

Stawki płatności bezpośrednich na rok 2022 wynoszą:

- jednolita płatność obszarowa 518,01 zł/ha
- płatność za zazielenienie 347,66 zł/ha
- płatność dla młodego rolnika 360,91 zł/ha
- płatność dodatkowa 196,14 zł/ha
- płatność do bydła 363,16 zł/szt.
- płatność do krów 467,35 zł/szt.
- płatność do owiec 121,47 zł/szt.
- płatność do kóz 51,05 zł/szt.
- płatność do roślin strączkowych na ziarno 673,50 zł/ha
- płatność do roślin pastewnych 515,26 zł/ha
- płatność do chmielu 2 257,46 zł/ha
- płatność do ziemniaków skrobiowych 1 761,46 zł/ha
- płatność do buraków cukrowych 1 806,58 zł/ha
- płatność do pomidorów 3 601,68 zł/ha
- płatność do truskawek 1 575,39 zł/ha
- płatność do lnu 748,91 zł/ha
- płatność do konopi włóknistych 274,82 zł/ha
- płatność do tytoniu - Virginia 3,38 zł/kg
- płatność do tytoniu - pozostały tytoń 2,44 zł/kg,
- uzupełniająca płatność podstawowa 41,10 zł/ha.

Kurs euro ogłoszony przez Europejski Bank Centralny według którego obliczone zostały stawki płatności bezpośrednich na rok 2022 wynosi 4,8483 zł za 1 EUR i jest wyższy od ubiegłorocznego (4,6197 zł za 1 EUR).

1. Dopłaty dla rolników [Źródło: ARiMR BP w Jędrzejowie]

Liczba wniosków o przyznanie płatności do gruntów rolnych z podziałem na płatności uzupełniające

Tab. 13 Zalesienia gruntów rolnych – lata 2007-2013, 2014-2020, 2021-2027

Wnioski złożone (nowe)		Wnioski (nowe) dla których wydano decyzje		
2007 rok				
Liczba		Liczba	Kwota PLN	Powierzchnia [ha]
56		39	419 282,90	57,67
2008 rok				
Liczba	Kwota PLN	Liczba	Kwota PLN	
38	364 235	20	178 345	30,5/102,54*
2009 rok				
Liczba	Kwota PLN	Liczba	Kwota PLN	Powierzchnia [ha]
41	418 848	39	413 877	55,20
2010 rok				
Liczba	Kwota PLN	Liczba	Kwota PLN	Powierzchnia [ha]
37	302 148,80	35	288 644,80	40,20
2011 rok				
Liczba	Kwota PLN	Liczba	Kwota PLN	Powierzchnia [ha]
47	449 216,00	41	378 642,00	46,75
2012 rok				
Liczba	Kwota PLN	Liczba	Kwota PLN	Powierzchnia [ha]
45	346 232,00	41	292 887,00	42,45
2013 rok				
Liczba	Kwota PLN	Liczba	Kwota PLN	Powierzchnia [ha]
15	109 395	15	109 395	15,22
2014 rok				
Liczba	Kwota PLN	Liczba	Kwota PLN	Powierzchnia [ha]
5	32 877,80	5	32 877,80	4,19
2015 rok				
Liczba	Kwota PLN	Liczba	Kwota PLN	Powierzchnia [ha]
23	brak danych	18	56 990,02	7,86
2016 rok				
Liczba	Kwota PLN	Liczba	Kwota PLN	Powierzchnia [ha]
15	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych
2017 rok				
Liczba	Kwota PLN	Liczba	Kwota PLN	Powierzchnia [ha]
17	101 592,53	17	101 592,53	12,66
2018 rok				
Liczba	Kwota PLN	Liczba	Kwota PLN	Powierzchnia [ha]
10	brak danych	6	36 685,20	4,31
2019 rok				
Liczba	Kwota PLN	Liczba	Kwota PLN	Powierzchnia [ha]
8	42 725,71	8	42 725,71	3,40
2020 rok				
Liczba	Kwota PLN	Liczba	Kwota PLN	Powierzchnia [ha]
2	19 975,19	brak danych	brak danych	1,61
2021 rok				
Liczba	Kwota PLN	Liczba	Kwota PLN	Powierzchnia [ha]
2	45 776,33	2	45 776,33	3,80
2022 rok				
Liczba	Kwota PLN	Liczba	Kwota PLN	Powierzchnia [ha]
5	37 483,16	0	0	0

* powierzchnia odzwierciedla wielkość zalesień zrealizowanych na terenie powiatu jędrzejowskiego przez beneficjentów, którzy złożyli wnioski w innych biurach powiatowych ARiMR.

Tab. 14 Płatności do gruntów rolnych – lata 2007-2013, 2014-2020, 2021-2027
 ONW – obszar niekorzystnych warunków
 PZ – płatność zwierzająca

Liczba wniosków złożonych	Liczba wniosków ONW	Liczba wniosków zawierających PZ	Liczba wniosków zawierających płatności do roślin pastewnych	Liczba wniosków zawierających płatności cukrowe	Liczba wniosków zawierających płatności owoców miękkich	Liczba wniosków zawierających płatności owoców i warzyw	Liczba wniosków zawierających płatności do uprawy roślin strączkowych	Kwota płatności OB
10485	4748	4317	brak danych	1	-	-	brak danych	41 925 984,61
10326	4637	4216	brak danych	1	60	3	brak danych	brak danych
10199	4685	4378	brak danych	1	56	3	brak danych	60 382 534,27
10040	4573	4359	brak danych	0	50	6	brak danych	64 261 012,95
9854	4351	3993	brak danych	1	49	1	brak danych	71 456 974,17
9776	4390	3833	brak danych	1	63	5	brak danych	75 089 283,00
9723	4367	3800	brak danych	1	58	5	brak danych	76 931 145,00
9695	4365	0	brak danych	1	51	6	brak danych	73 650 000,00
9651	4369	0	brak danych	0	78	0	brak danych	78 950 441,00
9650	4327	0	brak danych	0	78	3	brak danych	brak danych
9612	4308	2960	1473	0	38	1	1797	76 528 112,00
9548	4286	2747	1390	0	54	0	1504	76 045 983 – OB 4 620 972 - ONW
9381	5299	2603	1205	0	55	3	1277	77 402 931 – OB 5 979 081 - NW
9315	5278	1156	625	0	55	1	687	77 841 221
9105	4241	2224	1046	0	42	6	1176	78 855 414
8911	4152	2082	1015	0	35	16	1283	-

Tab. 15 Program rolnośrodowiskowy - lata 2007-2013, 2014-2020, 2021-2027

Rok	Liczba wniosków	Kwota PLN
2007	582	1 940 088,37
2008	692	2 320 497,98
2009	766	2 562 713,00
2010	794	2 830 464,89
2011	694	2 637 935,20
2012	568	2 464 184,58
2013	527	2 373 172,00
2014	485	2 137 472,62
2015	404	1 827 815,00
2016	299	1 421 739,30
2017	192	1 086 253,66
2018	136	894 080,06
2019	132	997 409,95
2020	127	916 625,99
2021	119	1 128 157
2022	132	0

2. Zwrot podatku akcyzowego

Rolnicy mają możliwość odzyskania części pieniędzy wydanych na olej napędowy używany do produkcji rolnej. Wielkość zwrotu podatku akcyzowego od zakupionego paliwa rolniczego określa *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 grudnia 2021r. w sprawie stawki zwrotu podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej na 1 litr oleju w 2022r.* (Dz.U.2021.2266)

Tab. 16 Zwrot podatku akcyzowego w cenie oleju napędowego tzw. paliwo rolnicze

Rok	Stawka zwrotu podatku na 1 litr oleju napędowego [zł]	Limit zwrotu na 1 ha
2019	1,00	100,00
2020	1,00	100,00
2021	1,00	100,00
2022	1,00	110,00

Terminy składania wniosków:

- od 1 lutego 2022r. do 28 lutego 2022r. producenci rolni powinni złożyć odpowiedni wniosek do wójta, burmistrza w zależności od miejsca położenia gruntów wraz z fakturami VAT stanowiącymi dowód zakupu oleju napędowego w okresie od 1 sierpnia 2021r do 31 stycznia 2022r.,

- od 1 sierpnia 2022r. do 31 sierpnia 2022r. producenci rolni powinni złożyć wniosek wraz z fakturami VAT stanowiącymi dowód zakupu oleju napędowego w okresie od 1 lutego 2022r. do 31 lipca 2022r. w ramach limitu zwrotu podatku określonego na 2022r.

Limit zwrotu podatku akcyzowego w 2022r. wynosi 110,00zł pomnożone przez ilość ha użytków rolnych oraz 40,00zł pomnożone przez średnią roczną liczbę dużych jednostek przeliczeniowych bydła.

3. Program azotanowy

W związku z wejściem w życie ustawy Prawo wodne, na obszarze całego kraju obowiązuje od 27 lipca 2018r. „*Program działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu*”.

Celem Programu działań jest zmniejszenie zanieczyszczenia wód, spowodowanego nawożeniem użytków rolnych nawozami naturalnymi, tj. gnojówka, gnojowica, obornik, zawierającymi związki azotu oraz zapobieganie dalszym zanieczyszczeniom tego rodzaju.

Program ten zobowiązuje wszystkie podmioty prowadzące produkcję rolną do prowadzenia jej w taki sposób, aby zapobiegać zanieczyszczeniu wód azotanami. Program nakłada na właścicieli gospodarstw obowiązek prowadzenia dokumentacji związanej z: ewidencją nawożenia nawozami zawierającymi azot, zawieraniem umów w przypadku przekazywania nawozów naturalnych, obliczeniami maksymalnych dawek azotu lub prowadzenia planów nawożenia azotem. Wszystkie gospodarstwa mają też obowiązek przestrzegania zasad dotyczących stosowania nawozów zawierających azot, tj:

- terminy stosowania nawozów,
- okresy, kiedy rolnicze wykorzystanie nawozów jest niewłaściwe,
- stosowanie nawozów na terenach o dużym nachyleniu,
- rolnicze wykorzystanie nawozów na gruntach zamarzniętych, zalanych wodą, nasyconych wodą lub pokrytych śniegiem,
- nawożenie w pobliżu cieków naturalnych, zbiorników wodnych,
- przestrzeganie wysokości dawek azotu w nawozach naturalnych i mineralnych warunkujących ich odpowiednie wykorzystywanie przez rośliny uprawne, nie powodujące zagrożenia zanieczyszczeniem wód,
- zabezpieczenia miejsc do przechowywania odchodów zwierzęcych (nawozów naturalnych) oraz odcieków z przechowywanych kiszzonek.

Kontrolą przestrzegania programu azotanowego zajmuje się Inspekcja Ochrony Środowiska. Pracownicy ARiMR również będą kontrolować przestrzeganie *Programu działań* w ramach zasady wzajemnej zgodności, na podstawie której wypłacane są płatności obszarowe.

W lipcu 2022 roku rozpoczęły się konsultacje społeczne projektu aktualizacji „*Program działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu*”. Konieczność aktualizacji Programu działań wynika z potrzeby zmniejszenia zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych i uwzględnia zmiany zachodzące w rolnictwie.

4. Dofinansowanie do wapnowania gleb

Od 1 sierpnia 2019r. ruszył „*Ogólnopolski program regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie*”. Celem programu jest wsparcie działań środowiskowej regeneracji gleb zakwaszonych poprzez ich wapnowanie. W ramach programu udzielane są dotacje do zakupu nawozów wapniowych (wapna nawozowego lub środka wapnującego). Program zaplanowany jest na lata 2019 - 2023, a jego budżet wynosi 300 mln zł.

Beneficjentami końcowymi programu są rolnicy posiadający użytki rolne o powierzchni nieprzekraczającej 75 ha, w których pH gleby jest równe lub niższe niż 5,5. Dofinansowanie na wapno nawozowe lub środek wapnujący do danej działki rolnej można uzyskać raz na 4 lata.

Dofinansowanie udzielane jest przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska. Wnioski o dofinansowanie należy składać do Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej właściwej dla położenia gruntu.

Dotacja do zakupu wapna uzależniona jest od powierzchni gospodarstwa i wynosi:

- do 300 zł/t czystego składnika odkwaszającego (CaO oraz CaO+MgO) dla gospodarstw o powierzchni nieprzekraczającej 25 ha użytków rolnych,
- do 200 zł/t czystego składnika odkwaszającego (CaO oraz CaO+MgO) dla gospodarstw o powierzchni powyżej 25 ha, ale nieprzekraczającej 50 ha użytków rolnych,
- do 100 zł/t czystego składnika odkwaszającego (CaO oraz CaO+MgO) dla gospodarstw o powierzchni powyżej 50 ha, ale nieprzekraczającej 75 ha użytków rolnych.

VI. Leśnictwo

Informacja ogólna na temat powierzchni i gleb leśnych

Lasy na terenie powiatu jędrzejowskiego zajmują powierzchnię 25012ha, co przy powierzchni ogólnej powiatu wynoszącej 125 696 ha stanowi 19,90%. Ten dość niski procent lesistości, w stosunku do całego województwa świętokrzyskiego (28,8%) i kraju (29,6%) wynika z faktu, iż to właśnie m.in. na terenie naszego powiatu znajdują się gleby o klasie bonitacyjnej wyższej niż przeciętna dla województwa. Sytuacja ta stwarza lepsze warunki dla produkcji rolnej niż produkcji leśnej.

Struktura własności

Struktura własności lasów na terenie naszego powiatu stawia na 1 pozycji lasy własności Skarbu Państwa, których powierzchnia wynosi 15670 ha. Stanowi to 62,65% wszystkich lasów rosnących w powiecie jędrzejowskim. Znaczna część lasów własności Skarbu Państwa znajduje się w zarządzie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu.

We władaniu osób fizycznych, wspólnot gruntowych spółdzielni i innych podmiotów znajduje się 9342ha lasów z czego osób fizycznych 8280ha (88,63%). Szczegółowy wykaz, w rozbiciu na gminy przedstawia poniższa tabela 17.

Tab. 17 Wykaz powierzchni leśnej na terenie powiatu (stan na 01.01.2022r.)

Wykaz powierzchni leśnej na terenie powiatu jędrzejowskiego			
Nazwa	Pow. lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa [ha]	Pow. lasów własności Skarbu Państwa [ha]	Razem
Imielno	621	508	1129
Sędziszów miasto	29	1	30
Sędziszów gmina	985	1434	2419
Oksa	596	1269	1865
Nagłowice	594	2259	2853
Małogoszcz miasto	69	1	70
Małogoszcz gmina	2404	1657	4061
Wodzisław miasto	16	64	80
Wodzisław gmina	547	1698	2245
Sobków	1495	1882	3377
Słupia Jędrzejowska	480	981	1461
Jędrzejów miasto	0	3	3
Jędrzejów gmina	1506	3913	5419
Razem powiat	9342	15670	25012

Struktura lasu

Dominującym gatunkiem lasotwórczym w naszym powiecie jest Sosna pospolita której udział w drzewostanach wynosi 73,3%. Pozostałe gatunki mają mniejsze znaczenie i ich udział powierzchniowy przedstawia się następująco: Dąb – 10,3%, Olsza – 7,3%, Brzoza – 2,4%, Jodła – 2%, Buk – 2%, Modrzew – 1,6%, Świerk – 0,3%, pozostałe – 0,8%.

Jeśli chodzi o siedliska na których rosną nasze lasy, to są zróżnicowane pod kątem własności. W lasach stanowiących własność Skarbu Państwa dominują siedliska lasowe których udział wynosi 54,0%, następnie siedliska borowe – 39,9% oraz olsowe - 6,1%. Znaczna powierzchnia siedlisk lasowych pozwala na przeprowadzenie przebudowy drzewostanów z jednogatunkowych na wielogatunkowe i w następstwie produkcji lepszej jakości drewna. Ponadto przebudowane drzewostany są odporniejsze na szkodliwe czynniki abiotyczne, biotyczne i antropogeniczne.,0

W strukturze lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa dominują natomiast siedliska borowe, głównie siedliska boru świeżego i boru mieszanego świeżego. Wynika to z faktu, iż uprawy leśne zakładane były na najsłabszych klasach ziemi.

Analizując powyższe należy stwierdzić, że lasy w powiecie jędrzejowskim rosną na siedliskach lepszych niż na terenie pozostałej części województwa świętokrzyskiego. Dla przykładu można porównać chociażby sąsiedni, największy w województwie powiat kielecki, gdzie dominują głównie słabsze siedliska borowe.

Zagrożenia

Dość istotnym zagadnieniem, które należy widzieć przez pryzmat nie tylko naszego powiatu jest ochrona lasu przed takimi zagrożeniami jak zanieczyszczenie powietrza różnymi toksycznymi związkami, czy też szkodnikami i chorobami lasu. Jeśli chodzi o zanieczyszczenia - z problemem tym boryka się cały świat i tylko globalne rozwiązania mogą przynieść wymierne efekty. Nie znaczy to jednak, że nie należy tym problemem zajmować się na szczeblu powiatu, czy gminy, gdyż tylko trudna praca u podstaw w dziedzinie ochrony środowiska zapewnić może polepszenie warunków w których zdrowo żyć będą ludzie oraz prawidłowo rozwijać się będzie roślinność. Działania wykonywane na różnych szczeblach przyniosły już zresztą pierwsze efekty w poprawie stanu środowiska naturalnego. Nie notuje się już masowego wysychania drzewostanów. Natomiast zauważa się zwiększenie liczebności owadów należących do grupy owadów pierwotnych. Zwłaszcza w drzewostanach w których nie prowadzi się działań profilaktycznych. Objęte nadzorem Starosty lasy niestanowiące własności Skarbu Państwa są cały czas monitorowane, przez pracowników tut. Urzędu i w przypadku niepokojących sygnałów podejmowane są działania mające na celu zminimalizowanie zagrożenia. Do tych działań należą głównie informowanie właścicieli i wskazywanie prawidłowości wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych (czyszczeń, trzebieży). Właściwe wykonanie zabiegów pielęgnacyjnych powoduje zwiększenie odporności drzewostanów przed niekorzystnymi czynnikami biotycznymi w szczególności owadami oraz abiotycznymi (wiatr, śnieg). W bieżącym roku pracownicy prowadzą monitoring lasów pod kątem występowania kornika ostrozębnego. Aktualnie szkody od tego owada mają charakter jednostkowy, jednakże populacja ma charakter rozwojowy i drzewostany muszą być pod stałą kontrolą. Zaniechanie kontroli może

prorowadzić do zamierania całych drzewostanów i dużych szkód ekonomicznych. Problemem również stał się chrząszcz z rodziny żukowatych. Jego rozrastająca się populacja wymusiła na służbach leśnych podjęcie działań zwalczających. I tak w roku 2021, miesiącu maju i czerwcu dokonano zabiegów chemicznych drogą lotniczą lasów o powierzchni 811ha (w tym ok. 75ha lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa) położonych w obrębie Sielec i Zielonki. Koszt zabiegu został sfinansowany przez Nadleśnictwo Jędrzejów. W roku bieżącym sytuacja jest nadal monitorowana.

Dużym zagrożeniem dla lasu jest również człowiek i powodowane przez niego pożary, które niweczą pracę wielu pokoleń ludzi oraz niszczą las i wiele organizmów w nim żyjących. W ostatnich latach w powiecie jędrzejowskim zanotowano kilka pożarów w lasach nie stanowiących własności Skarbu Państwa, na ogół o pow. nieprzekraczającej 1,00ha. Natomiast dużym problemem w ostatnim czasie stało się wykorzystanie lasu do nielegalnej jazdy pojazdami terenowymi oraz kładami. Z taką sytuacją pracownicy tut. urzędu mieli do czynienia w roku 2021 w miejscowości Krzelów. Mieszkańcy tej miejscowości zwrócili się Starosty Jędrzejowskiego o podjęcie działań w kwestii zlokalizowania na terenie ich lasów toru do jazdy terenowej. Wyniku przeprowadzonej wizji ustalono iż dokonano wykroczeń wynikających z ustawy o lasach i przekazano sprawę policji informując o możliwości popełnienia wykroczenia.

Bardzo dużo szkody czynią również niekorzystne czynniki abiotyczne o dużym nasileniu. W ostatnim dziesięcioleciu mieliśmy do czynienia z kilkoma zjawiskami, a mianowicie: w styczniu 2010r. powstała gołoledź dokonała ogromnych zniszczeń w drzewostanach wszystkich klas wieku na terenie gmin Jędrzejów, Sędziszów oraz Słupia Jędrzejowska. Usuwanie skutków w/w zniszczeń trwa do dnia dzisiejszego a wyrównanie strat przyrodniczych będzie trwało kilkanaście lat.

W roku 2011 w miesiącu lipcu mieliśmy do czynienia ze szkodami powstałymi od silnego wiatru. Miało to miejsce na terenie gminy Małogoszcz, gdzie zniszczeniu uległo ok. 1500m³ drewna. W większości straty powstały w lasach należących do Wspólnoty Gruntowo-Leśnej w Małogoszczu. W wyniku zniszczeń usunięto całkowicie drzewostan na powierzchni 2ha i wiosną 2012r. ponownie wprowadzono roślinność leśną. Pozostałe szkody miały charakter jednostkowy lub kępowy i zostały usunięte do końca 2011r.

W roku 2012r. ponownie znać dały o sobie niekorzystne czynniki abiotyczne i w nocy z 6 na 7 sierpnia nawałnica spowodowała szkody w drzewostanach położonych głównie na terenie gminy Sobków i Jędrzejów oraz w mniejszym stopniu na terenie gminy Nagłowice i Sędziszów. Najbardziej ucierpiały drzewostany położone w miejscowości Lasków, Podchojny, Przysław, Brynica Sucha, Miąsowa, Brzegi i Sokołów Dolny. W przypadku drzewostanów o powierzchni ok. 15ha musiało nastąpić ich całkowite usunięcie i ponowne wprowadzenie roślinności leśnej. Łącznie uległo zniszczeniu ok. 3500 m³ - 4000 m³ drewna. Aktualnie zniszczone drzewostany zostały niemal całkowicie usunięte i na pow. ok. 90% zostały założone uprawy leśne.

W 2016 roku ponownie od silnego wiatru ucierpiały drzewostany naszego powiatu. W miesiącu czerwcu silnie wiejący wiatr dokonał zniszczeń drzewostanów rosnących na terenie gminy Nagłowice i Jędrzejów. Najbardziej ucierpiały drzewostany w miejscowościach

Warzyn Drugi, Deszno, Przysów, Chorzewa, Cierno Żabieniec, Lasków, Mniszek. Zniszczeniu uległo ok. 1500 m³ drewna w II i III klasie wieku.

W 2021 roku silnie wiejący wiatr uszkodził drzewostany zlokalizowane w miejscowości Niegosławice. Zniszczeniu uległo ok. 90ha drzewostanów w III i IV klasie wieku. Aktualnie trwa usuwanie połamanych i wywróconych drzew.

Natomiast w roku bieżącym nie odnotowano większych strat w drzewostanach. Uszkodzenia od wiatru miały charakter jednostkowy, sporadycznie grupowy.

W ramach dotacji celowej corocznie otrzymywanej z Budżetu Państwa tut. Urząd przekazuje przyznane środki na pokrycie kosztów związanych z zagospodarowaniem lub odnowieniem drzewostanów między innymi uszkodzonych w wyniku niekorzystnych czynników abiotycznych. W roku obecnym tut. Urząd otrzymał dotację w wysokości 5000zł. Na dzień dzisiejszy przedmiotowe środki finansowe nie zostały wykorzystane, ze względu na brak złożonych wniosków.

Ponadto las ulega dewastacji z powodu rabunkowej gospodarki człowieka. Sytuacja taka wystąpiła na terenie naszego powiatu w latach 1991 - 1995. Bardzo liberalna ustawa o lasach doprowadziła do nadmiernych wyrębów a nawet w niektórych przypadkach do dewastacji lasów. Proceder ten zahamowało dopiero zarządzenie Wojewody z 1995r. które nakładało na właścicieli lasów obowiązek legalizowania pozyskanego drewna, a różnym służbom leśnym dawało możliwość kontroli firm zajmujących się obrotem i obróbką drewna. W 1998r. obowiązek legalizacji drewna został wprowadzony na stałe rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa.

W roku 2021 pracownicy tut. Urzędu zalegalizowali w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa 4937szt. drewna dłużycowego o masie 2962m³ oraz 2044szt. stosów o masie 8176m³.

Zgodnie z ustawą o lasach gospodarkę w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa prowadzi się w oparciu o uproszczone plany urządzania lasów. Na terenie naszego powiatu uproszczonymi planami urządzania lasu oraz inwentaryzacją stanu lasu na dzień 01.01.2021r. objęte jest 4725,7ha lasów. Stanowi to 50,59% powierzchni lasów nad którymi nadzór sprawuje Starosta Jędrzejowski. Tak niski wskaźnik podyktowany jest brakiem środków finansowych w latach 2003-2008 oraz 2016-2018.

W ostatnich latach sytuacja uległa poprawie i w roku 2021 wykonano plany na powierzchni 602,7ha.

Jednakże mając na uwadze iż połowa lasów nie posiada aktualnych planów urządzania lasów oraz fakt iż sporządzane są one na okres 10lat, w najbliższych latach należałoby zwiększyć sporządzanie planów co najmniej trzykrotnie.

Zalesienia

W ostatnich latach dzięki instytucjom realizującym i wspierającym zalesienia gruntów rolnych corocznie zwiększa się powierzchnia gruntów leśnych. Jest to możliwe dzięki ustawom „o lasach” (z dnia 28 września 1991 roku), ustawie „o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia” (z dnia 8 czerwca 2001 roku) oraz ustawie „o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej” W chwili obecnej obowiązujące są dwie ustawy; ustawa „o lasach” oraz ustawa „o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich ze środków pochodzących

z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej”. W przypadku ustawy „o lasach” zalesienie finansowane jest z budżetu państwa i Funduszu Leśnego. Zalesienie prowadzi tutejsze Starostwo Powiatowe. Osoba chcąc zalesić składa stosowny wniosek wraz z zaświadczeniem z planu zagospodarowania przestrzennego lub studium uwarunkowań i kierunków przestrzennych i po pozytywnej weryfikacji może zalesiać. Natomiast nie otrzymuje ekwiwalentu za wyłączenie gruntu z produkcji rolnej. W przypadku drugiej ustawy zalesienia prowadzi Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Beneficjent w PROW 2014-2020 otrzymuje przez okres 12 lat w formie ryczałtu zwrot kosztów założenia uprawy, jej pielęgnacji i utrzymania. Wysokość zwrotu kosztów założenia uprawy leśnej uzależniona jest od składu gatunkowego, rodzaju materiału sadzeniowego, zabezpieczenia przed zwierzyną oraz ukształtowania terenu i wynosi od 4984 do 7624zł/ha. W przypadku zabezpieczenia uprawy beneficjent może otrzymać dodatkowo 8,82zł za 1mb ogrodzenia lub 1132zł/ha za zabezpieczenie każdej sadzonki 3 palikami. Powyższe kwoty są wypłacane jednorazowo, w pierwszym roku po wykonaniu zalesienia. Poza wsparciem na zalesianie beneficjent przez pierwsze 5 lat otrzymuje premię pielęgnacyjną. Jest to płatność zryczałtowana, uwzględniająca koszty prac pielęgnacyjnych w szczególności wykaszanie roślinności zielnej, formowanie drzew, usuwanie zbędnych domieszek itp. Wysokości premii pielęgnacyjnej uzależniona jest od konfiguracji terenu i wynosi: teren o korzystnej konfiguracji - 1075zł/ha/rok, teren o nachyleniu powyżej 12° - 1237zł/ha/rok. Poza wsparciem na zalesianie oraz premią pielęgnacyjną Beneficjent który posiada co najmniej 25% dochodów z rolnictwa otrzymuje przez okres 12lat 1215zł/ha/rok. W roku poprzedzającym planowane zalesienie Wnioskodawca składa w terminie od 1 czerwca do 31 lipca wniosek o zalesieniu gruntu rolnego. Po pozytywnym rozpatrzeniu wniosku i określeniu punktacji wniosek w dniu 1 października jest umieszczany na liście z kolejnością przysługiwania wsparcia na zalesienie. Zalesienie dokonywane jest wiosną następnego roku. Wszelkie wytyczne dotyczące składu gatunkowego oraz prac związanych z prowadzeniem uprawy zawarte są w planie zalesienia sporządzonym przez właściwego ze względu na położenie grunty nadleśniczego. W okresie pierwszych 5 lat od założenia uprawy beneficjent jest zobowiązany do wykaszania zbędnej roślinności z uprawy, usuwania zbędnych domieszek oraz dokonywania poprawek. Założone uprawy w czwartym lub piątym roku podlegają ocenie udatności a następnie przekwalifikowaniu. Dokonuje tego Starosta właściwy ze względu na położenie gruntu.

W roku obecnym ocenie podlegają uprawy założone wiosną 2018 roku. W wyniku oględzin, 18 upraw spełniało kryteria uprawy udanej i zostało przekwalifikowane na grunt leśny. Ocena odbywała się we wrześniu.

Na terenie naszego powiatu, pomimo dużego wsparcia do gruntów rolnych w dalszym ciągu występuje zjawisko odłogowania gruntów. Sytuacja taka ma miejsce zwłaszcza w gminach, które w swoich planach zagospodarowania przestrzennego nie posiadają gruntów przeznaczonych do zalesienia. W gminach posiadających tereny przeznaczone do zalesienia, najczęściej takie grunty są zalesiane. Ponadto dostrzegając potrzebę wprowadzania zalesień służących przede wszystkim ochronie gleby, wód i całego środowiska naturalnego przystąpiono w naszym kraju, z inicjatywy MOŚZNiL oraz Instytutu Badawczego Leśnictwa do opracowania koncepcji zwiększania lesistości kraju. W wyniku prowadzonych prac

w 1996r. został zatwierdzony przez Radę Ministrów Krajowy program zwiększania lesistości. Program zakłada zwiększenie lesistości naszego kraju do 30% w roku 2020 oraz 33% w roku 2050. Również na terenie naszego powiatu są położone gminy w których powiększenie areału gruntów leśnego użytkowania jest preferowana. Do gmin takich zaliczane się przede wszystkim Sobków i Małogoszcz. Na dzień dzisiejszy zalesienie w powyższych gminach jest znacznie utrudnione, gdyż znaczna liczba gospodarstw złożyła wnioski o dofinansowanie w ramach ONW oraz innych działań przewidzianych w Planie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 oraz 2021-2027 i zarazem zobowiązała się do utrzymania użytków rolnych w niezmienionym areale przez okres 5 lat. Ponadto wyłączono ze wsparcia trwałe użytki zielone, grunty położone na obszarach Natura 2000.

Reasumując, należy stwierdzić, że najistotniejszym elementem polityki leśnej na terenie naszego powiatu jest zwiększenie areału gruntów leśnych poprzez dofinansowania zalesień gruntów nie stanowiących własności Skarbu Państwa oraz dalsza stała poprawa stanu środowiska naturalnego. Działania takie na władzach samorządowych wymusza konieczność stworzenia coraz lepszych warunków bytowania mieszkańców a także ochrona ginących gatunków zwierząt i roślin, których cała gama występuje na terenach leśnych powiatu jędrzejowskiego.

Aktualnie w związku z brakiem środków finansowych pochodzących z funduszu leśnego i przeznaczonych na zalesianie działania prowadzone przez ARiMR są jedyną możliwością otrzymania wsparcia finansowego na zalesianie gruntów rolnych. Pomimo znacznego wsparcia finansowego przewidzianego na powyższe działanie obserwujemy spadek zainteresowania zalesianiem. Spowodowane jest to zaostrzonymi kryteriami dostępu pomocy (wniosek musi otrzymać min. 6pkt) oraz krótszym okresem wypłacania premii zalesieniowej gdyż w nowej perspektywie wypłacana jest przez okres 12lat.

W wyniku zalesień prowadzonych w ramach PROW 2014-2020 przez ARiMR – BP Jędrzejów ilość złożonych wniosków wynosiła odpowiednio: w roku 2019 – 8 wniosków, w roku 2020 – 2 wnioski, w roku 2021 – 2 wnioski i w roku 2022 – 5 wniosków.

Powiat jędrzejowski, choć jest powiatem, w którego strukturach rolnictwo jest na razie gałęzią dominującą, to jednak i tu przejmowane są ogólnopolskie tendencje, które nadają leśnictwu coraz większą rangę gospodarczą. W chwili obecnej widać wyraźnie duże zainteresowanie dbałością o jakość lasów już istniejących.

Na zakończenie należy stwierdzić, że wzrasta na terenie naszego powiatu świadomość społeczeństwa w zakresie ochrony przyrody a w szczególności roli lasu w życiu człowieka. Wzrasta przeciętny wiek drzewostanów, ich zasobność (234 m³/ha) oraz coraz bardziej poprawia się jakość drzewostanów, z pożytkiem dla przyszłych pokoleń.

Należy również wspomnieć, iż w ramach nowelizacji ustawy o lasach z dnia 13 kwietnia 2016r. kierownik jednostki organizacyjnej Lasów Państwowych za zgodą Dyrektora Generalnego może nabywać stanowiące własność osób fizycznych, osób prawnych, lub jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej grunty leśne i grunty przeznaczone do zalesienia. W związku z powyższym w przypadku sprzedaży gruntu:

1. Oznaczonego jako las w ewidencji gruntów i budynków,

2. Przeznaczonego do zalesienia określonego w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu,
3. Objętego uproszczonym planem urządzenia lasu lub decyzją, o której mowa w art. 19 ust. 3 ustawy o lasach

Skarbowi Państwa, reprezentowanemu przez Lasy Państwowe, przysługuje z mocy prawa prawo pierwokupu.

Mając powyższe na uwadze starosta na wniosek zainteresowanego wydaje zaświadczenia określające czy nieruchomości jest objęta uproszczonym planem urządzenia lasu lub inwentaryzacją stanu lasu.

Ilość wydanych przez Starostę Jędrzejowskiego zaświadczeń w latach 2016-2022 przedstawia się następująco:

Tab. 18 Liczba wydanych zaświadczeń o objęciu nieruchomości uproszczonym planem urządzenia lasu w latach 2016-2022.

Rok	Liczba wydanych zaświadczeń
2016	525
2017	717
2018	891
2019	1001
2020	1046
2021	1300
2022(stan na dzień 06.10)	819

VII. Podsumowanie

Powiat jędrzejowski to region typowo rolniczy. Uprawa roli jest podstawową gałęzią gospodarki dla wielu gmin. Powierzchnia gruntów rolnych stanowi 94448 ha. Grunty orne zajmują 79,8% powierzchni gruntów rolnych. Pozostałą część powierzchni gruntów rolnych stanowią: łąki i pastwiska trwałe – 12,0%, grunty rolne zabudowane – 3,6%, grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych – 1,4%, grunty pod stawami i rowami – 1,2%, sady – 1,0% oraz nieużytki – 1,0%.

W strukturze zasiewów ok 70% stanowią zboża, tj. pszenica ozima, pszenica jara, żyto ozime, pszenżyto ozime, pszenżyto jare, owies, jęczmień ozimy, jęczmień jary.

W bieżącym roku w powiecie jędrzejowskim uzyskano następujące plony w uprawie zbóż ozimych – jęczmień ozimy ok 6,2 t/ha, pszenica ozima ok 6,1 t/ha, jęczmień jary ok 4,9 t/ha, pszenica jara ok 4,4 t/ha.

W rolnictwie obok produkcji roślinnej dużą rolę odgrywa produkcja zwierzęca. W produkcji zwierzęcej dominuje trzoda chlewna, która stanowi 73,3% całej produkcji. Produkcja bydła wynosi 26,1%, natomiast owce i kozy stanowią łącznie 0,6% całej produkcji zwierzęcej. Prężnie rozwija się również chów drobiu. Dominujące gatunki drobiu w powiecie to: brojlery kurze, kaczki, gęsi, indyki.

W powiecie jędrzejowskim przeważają gospodarstwa o powierzchni 2,1-5 ha, które stanowią 33,9% wszystkich gospodarstw. Gospodarstwa o powierzchni powyżej 30 ha stanowią jedynie 3,3%. Gospodarstwa niskotowarowe uzyskują małą wydajność i jakość produkcji a ich znaczenie na rynku maleje. Jakość płodów rolnych znacząco wzrasta w dużych gospodarstwach.

Literatura

1. ŚODR w Modliszewicach PZD w Jędrzejowie – „Plan działalności Powiatowego Zespołu Doradczego w Jędrzejowie”
2. Główny Urząd Statystyczny – „Wstępny szacunek głównych ziemiopłodów rolnych i ogrodnich w 2022r.”
3. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi – „Program rozwoju obszarów wiejskich na lata 2021 - 2027”; www.minrol.gov.pl,
4. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 grudnia 2021r. w sprawie stawki zwrotu podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej na 1 litr oleju w 2022r. (Dz.U.2021.2266)
5. „Program Rozwoju Powiatu Jędrzejowskiego na lata 2016-2020”,
6. Świętokrzyska Izba Rolnicza; Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Biuro Powiatowe w Jędrzejowie, Główny Inspektorat Weterynarii, Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Jędrzejowie, Wydział Geodezji, Kartografii, Katastru Starostwa Powiatowego w Jędrzejowie, informacje uzyskana od rolników z terenu powiatu jędrzejowskiego.
7. Prasa rolnicza

Spis tabel:

1. Tab. 1 Zestawienie jakości gleb powiatu – wg klas bonitacyjnych
2. Tab. 2 Zbiorcze zestawienie danych dotyczące gruntów (stan na dzień 01.01.2022r.)
3. Tab. 3 Średni plon w gospodarstwach rolnych powiatu jędrzejowskiego w latach 2021 i 2022
4. Tab. 4 Średni plon w gospodarstwach rolnych z uwzględnieniem powierzchni gospodarstwa
5. Tab. 5 Ceny skupu zbóż (brutto) w powiecie jędrzejowskim
6. Tab. 6 Ceny skupu słomy w powiecie jędrzejowskim
7. Tab. 7 Średnie ceny produktów ogrodnich na targowiskach
8. Tab. 8 Pogłowie i obsada zwierząt gospodarskich w powiecie jędrzejowskim
9. Tab. 9 Rodzaj i wielkość produkcji drobiu w powiecie jędrzejowskim
10. Tab. 10 Ceny skupu żywca w powiecie jędrzejowskim
11. Tab. 11 Średnia cena mleka w mleczarniach obsługujących powiat jędrzejowski
12. Tab. 12 Struktura obszarowa gospodarstw w 2022r.
13. Tab. 13 Zalesienia gruntów rolnych – lata 2007–2013, 2014-2020, 2021-2027
14. Tab. 14 Płatności do gruntów rolnych – lata 2007-2013, 2014-2020, 2021-2027
15. Tab. 15 Program rolnośrodowiskowy – lata 2007-2013, 2014-2020, 2021-2027
16. Tab. 16 Zwrot podatku akcyzowego w cenie oleju napędowego tzw. paliwo rolnicze
17. Tab. 17 Wykaz powierzchni leśnej na terenie powiatu (stan na 01.01.2022r.)
18. Tab. 18 Liczba wydanych zaświadczeń o objęciu nieruchomości uproszczonym planem urządzania lasu w latach 2016-2022.

Spis wykresów:

1. Wyk. 1 Rolnicze użytkowanie gruntów powiatu jędrzejowskiego
2. Wyk. 2 Udział procentowy obsady zwierząt gospodarskich (poza drobiem)
3. Wyk. 3 Udział procentowy poszczególnych grup gospodarstw